

MINISTARSTVO
POLJOPRIVREDE

FINANCIJSKI INSTRUMENTI ZA RURALNI RAZVOJ

MIKRO I MALI ZAJMOVI

FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Uz dosadašnji oblik financiranja putem bespovratnih sredstava, finansijski instrumenti (FI) su novi oblik financiranja Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. za finansijski održive projekte, i to putem zajmova/kredita i jamstva.

Svrha finansijskih instrumenata Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. (FI PRR) je prvenstveno potaknuti i podržati rast i razvoj poljoprivrednog, prerađivačkog i šumarskog sektora: doprinosom iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj omogućavamo povoljnije uvjete financiranja (niže kamatne stope, niže naknade, duži rokovi otplate i veća mogućnost počeka) uz smanjenje zahtjeva prema korisnicima finansijskih instrumenata (manje instrumenata osiguranja).

Osim povoljnijih uvjeta financiranja, FI PRR omogućavaju financiranje nekih vrsta troškova koji nisu prihvatljivi za financiranje putem bespovratnih sredstava, a koja su prepoznata kao potrebna za nastavak i unaprjeđenje poslovanja u poljoprivrednom, prerađivačkom i šumarskom sektoru (primjerice, financiranje obrtnih sredstava, kupnje živih životinja, rabljene opreme, jednogodišnjeg bilja...).

Model provedbe FI PRR omogućava bržu obradu zahtjeva krajnjih primatelja (bržu od one pri dodjeli bespovratnih sredstava PRR), prvenstveno zato što nema otvaranja kratko vremenski ograničenih natječaja za dodjelu sredstava, već se zahtjevi zaprimaju i obrađuju trajno po otvorenom kreditnom/jamstvenom programu.

Krajnji primatelj zajma/jamstva/kredita ne izvještava Agenciju za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, već pravda troškove prema tijelu koje provodi finansijski instrument (HAMAG-BICRO, finansijska institucija s kojom HAMAG-BICRO surađuje za plasman jamstava, odnosno poslovna banka koju HBOR ugovori u postupku javne nabave).

FINANCIJSKI INSTRUMENTI PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA RH 2014. – 2020.

- 1. Mikro zajmovi za ruralni razvoj**
- 2. Mali zajmovi za ruralni razvoj**
- 3. Pojedinačna jamstva za ruralni razvoj**
- 4. Investicijski krediti za ruralni razvoj**
- 5. Obrtna sredstva za ruralni razvoj**

Cilj finansijskih instrumenata je olakšati pristup financiranju mikro, malih i srednjih subjekata malog gospodarstva u poljoprivrednom, prerađivačkom i šumarskom sektoru kroz veću dostupnost zajmova, smanjenje kamatnih stopa, smanjenje traženih sredstava osiguranja te dostupnost obrtnih sredstava.

Svrha finansijskih instrumenata je financiranje mjera PRR 2014.-2020. godine:

- **Mjera 4** - Ulaganja u fizičku imovinu, podmjera 4.1 Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva i podmjera 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda;
- **Mjera 6** - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja, podmjera 6.4.

Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima;

- **Mjera 8** - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma, podmjera 8.6 Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda.

Tip operacije	Prihvatljiva ulaganja prema tipu operacije
4.1.1. RESTRUKTURIRANJE, MODERNIZACIJA I POVEĆANJE KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poljoprivrednu proizvodnju, nove i inovativne tehnologije; • novu opremu i zelene tehnologije (greener technologies); • restrukturiranje i modernizaciju farmi
4.1.2. ZBRINJAVANJE, RUKOVANJE I KORIŠTENJE STAJSKOG GNOJIVA U CILJU SMANJENJA ŠTETNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koje se odnosi na skladištenje stajskog gnojiva, objekata za skladištenje i čuvanje te povezanu opremu</p>
4.1.3 KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje dodane vrijednosti proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje za primarne poljoprivredne proizvođače, kao i za one koji prerađuju poljoprivredne proizvode kao isključivu aktivnost; • modernizaciju postojećeg proizvodnog kapaciteta, uvođenje inovativnih praksi u proizvodne kapacitet i energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša
4.2.1 POVEĆANJE DODANE VRIJEDNOSTI POLJOPRIVREDNIM PROIZVODIMA	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje dodane vrijednosti proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje za primarne poljoprivredne proizvođače, kao i za one koji prerađuju poljoprivredne proizvode kao isključivu aktivnost; • modernizaciju postojećeg proizvodnog kapaciteta, uvođenje inovativnih praksi u proizvodne kapacitet i energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša
4.2.2 KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koja se odnose na izgradnju objekata za proizvodnju energije iz OIE za korištenje u preradi prehrambenih proizvoda</p>
6.4.1 RAZVOJ NEPOLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva vezana uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivnosti u ruralnom turizmu, preradu, marketing i izravnu prodaju lokalnih proizvoda; • tradicionalne obrte i zanate i rukotvorine; • pružanje usluga u ruralnim područjima za poljoprivredni i šumarski sektor;

	<ul style="list-style-type: none"> • turizam u ruralnim područjima
8.6.1 MODERNIZACIJA TEHNOLOGIJA, STROJAVA, ALATA I OPREME U PRIDOBIVANJU DRVA I ŠUMSKOUZGOJNIM RADOVIMA	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povezanu s povećanjem učinkovitosti, okolišne prihvatljivosti, ergonomije i sigurnosti radnih procesa u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima kroz modernizaciju postojećih i uvođenje novih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojava, alata i opreme; • koja se odnosi na modernizaciju postojećih i uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojava, alata i opreme za pridobivanje drva
8.6.2 MODERNIZACIJA TEHNOLOGIJA, STROJAVA, ALATA I OPREME U PREDINDUSTRIJSKOJ PRERADI DRVA	<p>Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu i obrtna sredstva koja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je usmjerena ka povećanju učinkovitosti, okolišne prihvatljivosti, ergonomije i radnih procesa u predindustrijskoj preradi drva kroz modernizaciju postojećih i uvođenje učinkovitih i okolišno pogodnih tehnologija, strojava, alata i opreme; 6 • se odnosi na uvođenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija u predindustrijsku preradu drva

Specifični uvjeti prihvatljivosti krajnjih primatelja za podmjere 4.1. i 4.2.:

- Biti upisan u odgovarajući registar (Upisnik poljoprivrednika i/ili Registar farmi i/ili registrirani za preradu poljoprivrednih proizvoda)
- Kriterij ekonomске veličine:
  - Minimalno 6.000 EUR u sektoru voća, povrća i cvijeća
  - Minimalno 8.000 EUR u ostalim sektorima (uvjet se ne odnosi na poljoprivredne zadruge i proizvođačke organizacije)
  -

Specifični uvjeti prihvatljivosti krajnjih primatelja za podmjeru 6.4.:

- Biti upisan u Upisnik poljoprivrednika najmanje **12 mjeseci** prije podnošenja zahtjeva
- Mora imati registriranu dodatnu nepoljoprivrednu djelatnost
- Obavljati poslovnu djelatnost u okviru registrirane nepoljoprivredne djelatnosti
- Ekonomске veličine (min. 2.000 EUR)
- Nepoljoprivredna djelatnost mora se odvijati na području jedinice lokalne samouprave u kojoj je sjedište poljoprivrednog gospodarstva, u naselju s najviše 5.000 stanovnika
-

Specifični uvjeti prihvatljivosti krajnjih primatelja za podmjeru 8.6.:

- Ulaganja u pridobivanje drva i šumouzgojne radeve mora biti upisan u upisnik šumoposjednika, udruga šumoposjednika i/ili izvoditelj šumarskih radova koji je fizička ili pravna osoba koja je registrirana za izvođenje šumarskih radova te je u postupku licenciranja potvrđena kao kvalificirana i poslovno sposobna za njihovo izvođenje;
- Ulaganje u predindustrijskoj obradi drva moraju biti registrirani za djelatnosti prerade drva

Neprihvatljive aktivnosti za financiranje:

- Financiranje aktivnosti za koje su zatražena/odobrena bespovratna sredstva sufinancirana iz bilo kojeg od ESI fondova i/ili drugim finansijskim instrumentima sufinanciranim iz bilo kojeg od ESI fondova
- Aktivnosti koje se financiraju u sklopu Nacionalni program pomoći sektoru vina, Nacionalni pčelarski program
- Izgradnja objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kapaciteta većeg od potreba poljoprivrednog gospodarstva
- Postrojenja za proizvodnju električne energije za vlastite potrebe iz biomase ako ne koriste minimalno 50% toplinske energije
- Trošak kupnje zemljišta veći od 10% iznosa zajma
- Financiranje PDV-a
- Refinanciranje postojećih obveza
- Podmirenje obveza nastalih prije zaprimanja zahtjeva za zajam u HAMAG-BICRO

MIKRO ZAJAM ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (finansijski instrument)	Mikro zajam za ruralni razvoj
Ciljana skupina	Mikro, mali i srednji subjekti malog gospodarstva,
Iznos	Od 1.000,00 EUR do 25.000,00 EUR
Kamatna stopa	0,1% i 0,25%, ovisno o razvijenosti JLS ulaganja
Poček	Do 12 mjeseci ukoliko je rok otplate minimalno 2 godine
Rok otplate	Do 5 godina, uključujući poček
Instrumenti osiguranja	Zadužnice, ostali instrumenti osiguranja prema procjeni rizika
Potpore	De minimis, javna potpora
Namjena	- materijalna i nematerijalna imovina - obrtna sredstva do max 30% iznosa zajma

MALI ZAJAM ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (financijski instrument)	Mali zajam za ruralni razvoj
Ciljana skupina	Mikro, mali i srednji subjekti malog gospodarstva
Iznos	Od 25.000,01 EUR do 50.000 EUR
Kamatna stopa	0,1% i 0,25%, ovisno o razvijenosti JLS ulaganja
Poček	Do 12 mjeseci ukoliko je rok otplate minimalno 2 godine
Rok otplate	Do 10 godina, uključujući poček
Instrumenti osiguranja	Zadužnice, ostali instrumenti osiguranja prema procjeni rizika
Potpore	De minimis, javna potpora
Namjena	- investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu - obrtna sredstva do max 30% iznosa zajma

MIKRO ZAJAM ZA OBRTNA SREDSTVA ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (financijski instrument)	Mikro zajam za obrtna sredstva za ruralni razvoj
Ciljana skupina	Mikro, mali i srednji subjekti malog gospodarstva
Iznos	Od 1.000,00 EUR do 25.000,00 EUR
Kamatna stopa	0,5%
Poček	Do 12 mjeseci ukoliko je rok otplate minimalno 2 godine
Rok otplate	Do 3 godine, uključujući poček
Instrumenti osiguranja	Zadužnice, ostali instrumenti osiguranja prema procjeni rizika
Potpore	De minimis, javna potpora
Namjena	- obrtna sredstva 100%; namijenjeno poduzetnicima u sektoru poljoprivrede, prerade i šumarstva koji imaju poteškoće s likvidnošću uslijed pandemije COVID 19, cilj je pružiti poljoprivrednicima da organiziraju proizvodnju u ovoj godini

DOKUMENTACIJA ZA ZAJMOVE

Izvornik:

- Standardizirani obrazac zahtjeva za zajam
- Izjava o korištenim potporama male vrijednosti i državnim potporama
- Izjave radi utvrđivanja statusa subjekta malog gospodarstva
- Tablica kreditne zaduženosti
- Izjava krajnjeg primatelja o usklađenosti s Financijskim instrumentom

Obrasci dostupni na mrežnoj stranici HAMAG-BICRO-a.

<https://hamagbicro.hr/financijski-instrumenti/kako-do-zajma/dokumentacija/>

Prilikom predaje zahtjeva dokumenti se mogu predati u preslici, dok je originale nužno dostaviti prije odobrenja zahtjeva.

Preslika:

- Poslovni plan
- Ponude/predračuni/troškovnici/ugovori o kupoprodaji i sl. sukladno strukturi ulaganja navedenoj u zahtjevu za zajam i poslovnom planu
- Dokumentacija o legalitetu građenja
- Pisma namjere, (pred)ugovori o poslovnoj suradnji, (pred)ugovori o otkupu proizvoda i sl.
- Životopis osoba u vlasničkoj i upravljačkoj strukturi prijavitelja
- Preslike osobnih iskaznica osoba u vlasničkoj strukturi prijavitelja
- Financijska dokumentacija (ovisno o pravnom obliku prijavitelja)
- Dodatna dokumentacija (ovisno o tipu operacije)

ISPLATA I NAMJENSKO KORIŠTENJE

- Isplata zajma se vrši isključivo na račun posebne namjene
- Sva plaćanja iz sredstava zajma trebaju ići s računa posebne namjene direktno na račune dogovorenih dobavljača
- Isplaćena sredstva zajma potrebno je iskoristiti u ugovorenom roku korištenja
- PDV, ako je povrativ ne može biti plaćan iz sredstava zajma
- Uplate na račun posebne namjene su dozvoljene ukoliko se radi o vlastitim sredstvima za plaćanje PDV-a u investiciji
- Korištenje sredstava zajma u pravilu traje do 6 mjeseci od dana potpisivanja Ugovora o zajmu

OPG može podnijeti zahtjev iako nije upisan u Registar poreznih obveznika (RPO), ali nakon pozitivne odluke mora se u njega upisati te mora ostati upisan do kraja otplate kredita.

KONTROLA

HAMAG-BICRO vrši kontrolu namjenskog korištenja zajma. Po iskorištenju sredstava zajma, pribaviti i dostaviti dokumentaciju HAMAG-BICRO-u sukladno Ugovoru o zajmu kako bi se mogla vršiti kontrola namjenskog korištenja zajma.

DOKAZIVANJE NAMJENSKOG KORIŠTENJA ZAJMA

- 15 dana po iskorištenju sredstava zajma dostaviti:
  - ✓ Izvode s računa posebne namjene od datuma isplate zajma do datuma zadnje transakcije
  - ✓ Predračune/Ugovore/Ponude po kojima je izvršeno plaćanje za svaku transakciju s izvoda
  - ✓ Konačne račune/fakture/platne liste koje potvrđuju kako je predmet financiranja plaćen u ukupnom iznosu za svaku transakciju
  - ✓ Ukoliko je ulaganje sadržavalo vlastito učešće, dostaviti potvrdu banke o plaćanju iz vlastitih sredstava i pripadajuće račune kako bi ulaganje imalo zaokruženu finansijsku konstrukciju
- Po izvršenju svih obveza vezanih uz pravdanje namjenskog korištenja zajma, račun posebne namjene se može zatvoriti.

Mogućnosti podnošenja zahtjeva za zajam:

poštom na adresu: Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, Ksaver 208, 10 000 Zagreb

osobno: Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, Ksaver 208, 10 000 Zagreb

putem elektroničke pošte: zajmovi.ruralni@hamagbicro.hr

putem web prijave: <https://prijava.hamagbicro.hr/w/Home/Login>

POJEDINAČNA JAMSTVA ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (financijski instrument)	POJEDINAČNA JAMSTVA ZA RURALNI RAZVOJ
Krajnji primatelji	Poljoprivrednici i prerađivači poljoprivrednih proizvoda te subjekti koji djeluju u sektoru šumarstva
Namjena kredita za koje se izdaje jamstvo	Osnovna (do 100%) i obrtna sredstva (do 30% / 200.000 EUR)
Obuhvat jamstva	Glavnica kredita
Maksimalni iznos jamstva	1.300.000 EUR
Maksimalna stopa jamstva	80%
Trajanje jamstva	1 – 15 godina
Premija rizika	0,25% iznosa odobrenog jamstva 0,10% za mlade poljoprivrednike i mljekarski sektor
Instrumenti osiguranja	Zadužnice subjekta, vlasnika i ostali instrumenti osiguranja prema procjeni rizika

- Krajnji primatelj podnosi financijskoj instituciji zahtjev za odobrenje kredita/leasinga uz korištenje jamstva HAMAG-BICRO-a
- Financijska institucija dostavlja HAMAG-BICRO-u Odluku o odobrenju kredita/leasinga uz potrebnu propisanu dokumentaciju objavljenu na internetskoj stranici HAMAG-BICRO-a
- HAMAG-BICRO donosi odluku o odobravanju svakog pojedinog zahtjeva za jamstvo

Partneri pojedinačna jamstva za ruralni razvoj

INVESTICIJSKI KREDITI ZA RURALNI RAZVOJ- HBOR

- Prihvatljivi korisnici kredita su poljoprivrednici i prerađivači poljoprivrednih proizvoda te subjekti koji djeluju u sektoru šumarstva u sljedećim organizacijskim oblicima:
  - obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG),
  - obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti,
  - trgovačko društvo (uključujući proizvođačke organizacije),
  - zadruga (uključujući proizvođačke organizacije).
- Prihvatljivi korisnici su čije se poslovanje odvija u okviru sljedećih mjera:
  - Mjera 4. Ulaganja u fizičku imovinu
  - Mjera 6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja
  - Mjera 8. Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma

NAMJENA KREDITA

- Financiranje ulaganja u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu; moguće financiranje obrtnih sredstava povezanih s ulaganjem do 30 % iznosa prihvatljivih troškova ulaganja ili 200.000 eura, ovisno o tome koji iznos je viši.
- Provodi se u suradnji s 3 banke odabrane na javnom natječaju - OTP, PBZ i ZABA
- Refinanciranje postojećih kredita nije moguće

INVESTICIJSKI KREDITI ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (financijski instrument)	INVESTICIJSKI KREDITI ZA RURALNI RAZVOJ
Krajnji primatelji	Poljoprivrednici i prerađivači poljoprivrednih proizvoda te subjekti koji djeluju u sektoru šumarstva
Iznos	Od 50.000 do 1.000.000 eura
Kamatna stopa za krajnjeg korisnika	Ovisno o odabranoj banci- prosjek zbroja 0% kamatne stope iz sredstava PRR i kamate koju nudi banka
Rokovi otplate	Do 3 godine, odnosno do 5 godina za ulaganja u trajne nasade
Instrumenti osiguranja	Ovisno o procjeni rizika/zahtjevu banke.
Naknada	Bez naknade

KREDITI ZA OBRTNA SREDSTVA - HBOR

- Prihvatljivi korisnici kredita su poljoprivrednici i prerađivači poljoprivrednih proizvoda te subjekti koji djeluju u sektoru šumarstva u sljedećim organizacijskim oblicima:
  - obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG),
  - obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti,
  - trgovačko društvo (uključujući proizvođačke organizacije),
  - zadruga (uključujući proizvođačke organizacije).

- Prihvativi korisnici su čije se poslovanje odvija u okviru sljedećih mjera:
  - Mjera 4. Ulaganja u fizičku imovinu
  - Mjera 6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja
  - Mjera 8. Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma

NAMJENA KREDITA

- Financiranje obrtnih sredstava potrebnih za otklanjanje nestabilnosti u odvijanju proizvodnje i financiranje tekućeg poslovanja (priprema proizvodnje, sirovina i materijal, ostali proizvodni troškovi, troškovi radne snage, podmirenje obveza prema dobavljačima i ostalih općih troškova tekućeg poslovanja; osim kreditnih obveza prema poslovnim bankama i drugim finansijskim institucijama i PDV-a)
- HBOR će povrat prethodno uloženih sredstava (refundaciju) prihvati za obavljena plaćanja u pravilu najduže 3 (tri) mjeseca prije podnošenja zahtjeva za kredit
- Refinanciranje postojećih kredita nije moguće

OBRTNA SREDSTVA ZA RURALNI RAZVOJ

Značajka / Proizvod (financijski instrument)	OBRTNA SREDSTVA ZA RURALNI RAZVOJ
Krajnji primatelji	Poljoprivrednici i prerađivači poljoprivrednih proizvoda te subjekti koji djeluju u sektoru šumarstva
Iznos	Od 190.000 kuna do 1.520.000 kuna
Kamatna stopa za krajnjeg korisnika	0,5% godišnje, fiksna
Rokovi otplate	Do 3 godine, uključujući poček do 6 mjeseci za iznose kredita do 760.000 HRK; do 5 godina, uključujući poček do 6 ili do 12 mjeseci za iznose kredita iznad 760.000 HRK
Instrumenti osiguranja	Zadužnice i bjanko zadužnice korisnika kredita i ovisno o procjeni rizika, zadužnice i bjanko zadužnice povezanih osoba
Naknada	Bez naknade

Prijave su u tijeku.

Savjete i pomoć pružaju djelatnici Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede i ribarstva ministarstva poljoprivrede.